

Virtualne izložbe Arhiva za likovne umjetnosti HAZU

Andreja Der-Hazarijan Vukić, Jasenka Ferber Bogdan, Darija Alujević

Razvoj informacijskih i komunikacijskih tehnologija stvorio je i još uvijek stvara nove kontekste djelovanja mnogih ustanova u kulturi, istovremeno stavljajući pred njih tehnološke izazove, nudeći gotovo neograničene mogućnosti u korisničkom pristupu samoj građi. Taj je proces u Arhivu za likovne umjetnosti započeo informatizacijom polovicom 90-ih, da bi se na tom temelju 2009. godine krenulo u sustavnu digitalizaciju raznolike građe, koja u kontinuitetu traje do danas. Prioritet je u početnoj fazi imala Zbirka kataloga iz razdoblja od 1890. do 1950. godine, u svrhu zaštite građe od daljnjeg propadanja uslijed čestog korištenja, što se posebno odnosilo na raritetne primjerke. Kod samog odabira građe, glavni je kriterij bio objedinjivanje izložbenih kataloga, kojima će se zaokružiti djelovanje pojedinih umjetničkih grupa i pojava toga vremena, poput Proljetnog salona ili Hrvatskog društva umjetnosti. Ovaj korpus digitaliziranih kataloga bio je ujedno i prvi doprinos Arhiva u zajedničkom projektu razvoja Digitalne zbirke Hrvatske akademije DiZbi, započetom iste godine, a koji je okupio nekoliko Akademijinih jedinica s ciljem da se korisnicima omogućí slobodni pristup digitaliziranim sadržajima mrežnim putem, bez ograničenja analognog svijeta. Trenutno se na portalu DiZbi nalazi građa iz 16 Akademijinih jedinica (31.507 zapisa). Cjelokupni sustav podržan je software-om hibridne INDIGO platforme, bazirane na semantičkim tehnologijama tvrtke ArhivPRO, čime je omogućen svojevrsan *cross over* digitalnih zapisa svih Akademijinih jedinica. Do sada je Arhiv za likovne umjetnosti postavio preko 400 kataloga i 200 fotografija iz Fototeke i Arhiva SC-a, a svi su digitalni zapisi obrađeni detaljnim metapodacima, od kojih je većina normirana te zbog toga lako i jednostavno pretraživa.

U cilju dodatne prezentacije sadržaja repozitorija pokrenut je multimedijalni projekt dvojezičnih virtualnih izložbi, koji svojom vremenskom

neograničenošću i globalnom dostupnošću ostvaruju neposrednu komunikaciju s istraživačima različitih humanističkih disciplina. Mogućnost kreiranja raznovrsnih tematskih online virtualnih izložbi pokazala se važnim potpornim alatom u prezentiranju građe, pohranjene u kulturnim institucijama, posebno značajnim u promociji knjižnica i arhiva, koji se rijetko imaju prilike cjelovito predstaviti konvencionalnim izložbenim projektima.

Tim online izložbama predstavljaju se manje, tematski zaokružene cjeline iz Akademijinih raznorodnih zbirki, a po potrebi se nadopunjuju i poveznicama sa sadržajima drugih internetskih portala. Svaki izložak vodi na digitalni zapis s detaljnim metapodacima u DiZbi-ju. Takva vrsta izložbi, vremenski neograničeno dostupnih u virtualnom okruženju, u prvi plan stavlja građu, koja inače ima sekundarnu ulogu, poput fotografija, dokumenata, korespondencije, otvarajući ujedno mogućnost da se na ovaj način ustanova referira na recentna kulturna zbivanja, obljetnice ili događaje. Arhiv za likovne umjetnosti prezentirao se do sada na DiZbi portalu sa tri tematske virtualne izložbe, prikazujući gotovo potpuno nepoznate materijale iz svojih bogatih zbirki. Izložbe *Pablo Picasso* i *Salon Ullrich* osmislile su više stručne suradnice Arhiva za likovne umjetnosti, dok je *Prvi svjetski rat* izrađen u suradnji sa drugim Akademijinim jedinicama.

Pablo Picasso – 80. rođendan, Vallauris 1961

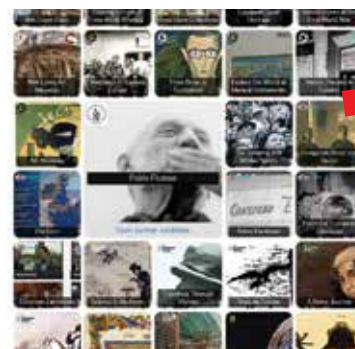
Prva u nizu virtualnih izložbi DiZbi portala postavljena je 2013. godine, a temeljena je na fotografijama i dokumentaciji iz ostavštine povjesničarke umjetnosti Vesne Barbić, koja je početkom listopada 1961. godine kao ravnateljica Gradske galerije suvremene umjetnosti službeno pozvana od strane gradonačelnika francuskog grada Vallaurisa na proslavu rođendana Pabla Picassa.

Ostavština, koju je darovala Arhivu 2008. godine, uključivala je dokumentaciju i pedesetak crno-bijelih fotografija, kojima je dokumentirala jedinstveni događaj, našavši se u šarolikom društvu gostiju sa svih strana svijeta na jednom neponovljivom društvenom i kulturnom događaju. Kako je materijal opisivao konkretan događaj, koji se odvio u određenom vremenskom okviru, za njegovu vizualnu prezentaciju bila je važna čvrsto naglašena narativna linija, koja je odredila strukturiranje i odabir materijala. Uz tekstove autorica izložbe, koji su kontekstualizirali cijelu priču, u legende je ugrađen i izvorni tekst opisa događaja same Vesne Barbić. U nastojanju da se dodatno dočara dinamičnost i osebnost stvarnog zbivanja, vrlo živo prenesena fotografijama, izložbi je dodan manji, perpetuirani, 30 sekundi dug odsječak glazbe povezane s opisanim događajem koride, koja je dodatno homogenizirala i ritmizirala relativno statično linerno nizanju boksova, s lijeva na desno.

Izložba je bila medijski dobro popraćena, promovirana i kroz izlaganja na stručnim skupovima, a sljedeće, 2014. godine, uvrštena je na portal Europeane među dvadesetak virtualnih izložbi iz cijele Europe.

Virtualna izložba *Pablo Picasso – 80. rođendan, Vallauris 1961*

Portal Europeana Exhibitions 2014. – poveznica na izložbu *Pablo Picasso*

The Strossmayer Gallery –
Museo Correr 1942 exchange

INFO

Digitalne zbirke Hrvatske akademije DiZbi: <http://dizbi.hazu.hr>

Virtualna izložba *Pablo Picasso – 80. rođendan, Vallauris 1961*: dizbi.hazu.hr/picasso

Virtualna izložba *Prvi svjetski rat – iz zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*: http://dizbi.hazu.hr/1st_world_war/

Virtualna izložba *Salon Ullrich – prva zagrebačka privatna galerija*: dizbi.hazu.hr/ullrich/

Prvi svjetski rat – iz zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Povodom stote obljetnice početka Prvog svjetskog rata 2014. godine, u koautorstvu s Knjižnicom HAZU, Arhiv je sudjelovao u izradi izložbe *Prvi svjetski rat – iz zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*. Izložba je objedinila tekstualnu i slikovnu građu iz ostavština arhitekata, književnika i slikara, svjedočanstva iz prvog lica vezanih uz Veliki rat, a koju je prema vlastitom odabiru priložio nekoliko Akademijinih jedinica (Arhiv za likovne umjetnosti, Hrvatski muzej arhitekture, Knjižnica HAZU, Odsjek za etnologiju, Odsjek za povijest hrvatske književnosti te Odsjek za povijest medicinskih znanosti). Arhiv je unutar ove izložbe prezentirao dio ostavštine slikara Bogoslava Cara, njegove osobne i autorske fotografije, snimljene za trogodišnjeg boravka na ratištima od Galicije do Soče. Uz odabrani materijal, doprinos Arhiva najvećim je dijelom bio konzultantski, proistekao iz iskustva stečenog u radu na prethodnoj izložbi, osobito vezan uz načine kompleksne komunikacije s IT podrškom, koja zahtijeva jasno strukturiran predložak s preciznim uputama o postavljanju izabranog materijala (fotografije, legende, linkovi).

Virtualna izložba *Prvi svjetski rat – iz zbirke Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*

Salon Ullrich – prva zagrebačka privatna galerija

Recentna vizualna izložba, postavljena na portalu 2018. godine, predstavila je jednu od najvećih i najkompleksnijih ostavština Arhiva za likovne umjetnosti, preuzetu polovicom prošlog stoljeća, koja obuhvaća cjelokupnu arhivu prve zagrebačke privatne galerije, Salona Antuna i Ede Ullricha. Opsežni materijal, koji uključuje inventarne knjige, kataloge, korespondenciju i fotografije, predstavlja temelj za proučavanje izložbene djelatnosti razdoblja s početka 20. stoljeća, dajući uvid u mijene likovnih ukusa, te nastanak i razvoj nacionalnog umjetničkog tržišta. Ova je izložba realizirana unutar financiranog projekta digitalizacije dokumentarno-arhivske građe arhiva Salona Ullrich, kao završna promocija samog projekta, no njezin najvažniji zadatak bio je spašavanje od zaborava prve privatne gradske galerije, kao i obitelji Ullrich, njezinih osnivača i vlasnika, utemeljiteljima zagrebačkog likovnog života.

Dok su prve dvije izložbe uglavnom bazirane na fotografskom materijalu, izložba o Salonu Ullrich zahtijevala je vrlo reducirani odabir, koji neće „zagušiti“ korisnika i medij, ne ograničavajući pri tome jasnu sliku o kakvom se materijalu radi. Cilj je izložbe bio ponuditi sažeti uvid u građu predstavljanjem pojedinačnih dokumenata, čijom se kontekstualizacijom u razdvojenim tematskim cjelinama, ilustrira njezina međusobnu povezanost i cjelovitost.

Ova virtualna izložba promovirana je u sklopu Noći muzeja u Knjižnici HAZU krajem siječnja 2018. godine. ■

Virtualna izložba *Salon Ullrich – prva zagrebačka privatna galerija*

Saznajte više:

Digitalna zbirka Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (DiZbi.HAZU) osnovana je 2009. i uključuje građu u sljedećim izvornim formatima: knjige, časopisi, kazališne cedulje, rukopisi, mikrofilmovi, note, fotografije, sadreni odljevi, medalje i plakete, umjetničke slike, arhitektonski nacrti i modeli, video. Trenutno sadrži digitaliziranu građu 14 Akademijinih istraživačkih i muzejsko-galerijskih jedinica i Akademijine Knjižnice od čega je 24.003 jedinica dostupno i u Europeani.

U rubrici Virtualne izložbe uz navedene tri dostupne su još dvije izložbe:

- ♦ Od tvornice do muzeja – Gliptoteka HAZU
- ♦ The Strossmayer Gallery – Museo Correr 1942 exchange

Od tvornice do muzeja – Gliptoteka HAZU